

Ліпишиць Л. В.,
 orcid.org/0000-0001-6443-3321

РОЗВИТОК М'ЯКИХ НАВИЧОК ЯК ЗАСОБУ ЕФЕКТИВНОГО СПІЛКУВАННЯ МОРЯКІВ

У статті обґрунтовується важливість розвитку м'яких навичок, оскільки вони повинні використовуватися моряками для ефективного спілкування.

Авторка підкреслює, що через те, що сучасна морська індустрія змінюється, їй потрібні фахівці, які володіють професійними компетенціями, зокрема розвиненими м'якими навичками, щоб відповідати вимогам швидкої трансформації морської сфери.

У статті описані такі риси, необхідні для ефективної командної роботи на суднах, як: взаєморозуміння, комунікабельність, позитивна атмосфера, професіоналізм, розвинені міжособистісні навички, адаптивність.

Авторка проаналізувала публікації деяких дослідників щодо твердих та м'яких навичок та резюмувала, що обидва типи навичок покращують командну роботу на суднах. Зазначено, що м'які навички використовуються для покращення стосунків між моряками на суднах.

Особливу увагу приділено спілкуванню моряків як величезному ресурсу та інструменту для діяльності, порозуміння та співпраці. Підкреслено, що у змішаному екіпажі спілкування стає важливішим, оскільки члени екіпажу по-різному розуміють повідомлення. У статті проаналізовано такі особливості успішної комунікації, як замкнута комунікація та концепція виклику та відповіді. На думку авторки, ці особливості важливі для моряків, оскільки вони повинні завжди бути напоготові та виправляти помилки, які помічають. Щоб взаємодіяти без будь-яких конфліктів і особистих зіткнень, моряки повинні дотримуватися правил співпраці, толерантності, взаєморозуміння, а також бути гнучкими та адаптивними.

Акцентовано, що, оскільки існує нерозривний зв'язок між твердими та м'якими навичками, заклади вищої морської освіти повинні забезпечувати здобувачів освіти добре спланованою та цілеспрямованою підготовкою, націленою на розвиток особистих якостей та професійних навичок. Роль викладача в цьому значуща.

Ключові слова: комунікація, м'які навички, моряки, ефективність, розвиток, гнучкість, толерантність, адаптивність, співпраця.

Дата надходження статті: 18.12.2021 р.

Рецензент: доктор педагогічних наук, доцент Рябуха І. М.

УДК 37.018.43:004

DOI <https://doi.org/10.37915/pa.vi51.358>

Матішак М. В.,
 orcid.org/0000-0001-9235-9835

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РОЗВИТКУ МЕДІАКУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

У статті розглянуто особливості формування медіакультури майбутніх педагогів в процесі їх професійної підготовки. Визначено сутність ключових категорій проблеми «медіаосвіта», «медіакультура» та виявлено їх зміст в нормативно-правових документах та науковій літературі. Медіаосвіту охарактеризовано як частину освітнього процесу, спрямовану на формування в суспільстві медіакультури, підготовку особистості до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою мас-медіа, включаючи як традиційні, так

і новітні медіа з урахуванням розвитку інформаційно-комунікаційних технологій. Зміст поняття «медіакультура» розглянуто в двох вимірах: суспільному й особистісному.

Установлено, що педагог повинен мати високий рівень медіакультури і володіти здатністю ефективно взаємодіяти з сучасними медіа, а також формувати відповідні компетенції в здобувачів освіти, їхніх батьків та інших учасників освітнього процесу. Обґрунтовано мету, завдання і зміст вибіркового освітнього компонента «Основи медіакультури» в процесі професійної підготовки майбутніх педагогів.

Виокремлено організаційно-педагогічні умови формування медіакультури майбутніх вихователів: упровадження освітніх компонентів для підвищення рівня медіакультури майбутніх педагогів; урахування результатів неформальної/інформальної освіти в контексті медіаосвіти; інтегрування елементів медіаосвіти в зміст освітніх компонентів, фахових дисциплін; стимулювання самоосвіти і саморозвитку упродовж життя. Доведено, що перелічені умови забезпечують цілісність і системність процесу формування медіакультури майбутніх педагогів, сприяють інтеграції медіаосвітнього компонента в процес їх професійної підготовки.

Ключові слова: медіаосвіта, медіакультура, медіаграмотність, професійна педагогічна підготовка, майбутні педагоги, організаційно-педагогічні умови, діти дошкільного віку.

Постановка проблеми. У сучасному суспільстві стрімкими темпами зростає кількість інформації, посилюється її вплив на життя і діяльність кожної людини. Для успішної орієнтації у світі медіа виникає потреба цілеспрямованого формування навичок критичного й аналітичного мислення, інформаційної компетентності особистості. Вагоме значення при цьому має система медіаосвіти, яка має реалізовуватися на різних рівнях і є «фундаментальною складовою інформаційної безпеки країни, відіграє стратегічну роль у вихованні патріотизму молоді, формуванні української ідентичності» [2] відповідно до положень Концепції впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція). Провідна роль у процесі організації медіаосвіти, формування медіакультури і медіаграмотності дітей і молоді належить педагогам. Оскільки цей процес необхідно розпочинати з дошкільного дитинства, у змісті професійної підготовки майбутніх вихователів ЗДО необхідно передбачити належний рівень медіаосвіти. Це забезпечить формування особистої медіаграмотності здобувачів освіти, а також їх готовність до формування відповідних якостей у дітей дошкільного віку.

Аналіз досліджень. Аналіз останніх досліджень і публікацій засвідчує, що в сучасному науковому просторі інтерес до порушеної проблеми дедалі посилюється, з'являються наукові публікації, розробляються програми для розвитку медіаграмотності дітей різного віку та відповідне навчально-методичне забезпечення. Зокрема, теоретико-методологічні засади формування медіаграмотності та основ медіакультури здобувачів освіти представлено в наукових розвідках Н. Ашиток, О. Баришполець, О. Волошенко, І. Колеснікової, О. Качури, Л. Найдюнової, В. Різуна, О. Семенов, І. Червінської, М. Ячменик та ін. Основоположні засади професійної підготовки майбутніх вихователів розкрито в працях Л. Артемової, Г. Беленької, А. Богуш, Н. Гавриш, К. Крутій, Н. Лисенко, А. Машовець, Т. Поніманської та ін. У наукових дослідженнях К. Біницької, О. Кравчишиної, К. Крутій, І. Кузьми, І. Мардарової О. Янкович та інших дослідників конкретизовано окремі питання медіаосвіти дітей дошкільного віку та професійної підготовки майбутніх вихователів ЗДО до означеного процесу. Попри значну кількість і високий рівень наукових розвідок порушеної проблеми потребують додаткової уваги організаційно-педагогічні умови розвитку медіакультури майбутніх вихователів і формування у них готовності до формування медіаграмотності дітей дошкільного віку.

Мета статті – теоретично обґрунтувати організаційно-педагогічні умови розвитку медіакультури майбутніх вихователів ЗДО під час їх професійної підготовки.

Виклад основного матеріалу. У світовому науково-освітньому просторі категорія «медіаосвіта» використовується орієнтовно з 70-х років ХХ ст. і в документах ЮНЕСКО трактується як «навчання теорії та практичних умінь для опанування сучасних мас-медіа» [8, с. 8]. Підтверджено значущість засобів медіаосвіти задля підтримки основ демократичного суспільства, забезпечення прав і свобод громадян різних країн.

У Концепції впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція) представлено розуміння поняття «медіаосвіта» як частини освітнього процесу, спрямованої на «формування в суспільстві медіакультури, підготовку особистості до безпечної та ефективної взаємодії із сучасною системою мас-медіа, включаючи як традиційні (друковані видання, радіо, кіно, телебачення), так і новітні (комп'ютерно опосередковане спілкування, інтернет, мобільна телефонія) медіа з урахуванням розвитку інформаційно-комунікаційних технологій» [2].

Результати аналізу наукових праць (О. Баришполец, К. Біницька, В. Іванова, О. Кравчишина, І. Кузьма, Л. Найдьонова, В. Різун та ін.) переконують у варіативності й різноманітності підходів до трактування сутності досліджуваного поняття в сучасній науці, оскільки його зміст охоплює низку аспектів:

- вивчення особливостей сучасних медіа;
- формування в особистості готовності до аналізу, критичного осмислення, ефективної взаємодії з інформацією;
- розпізнавання і протидія маніпуляціям, дезінформації, фейкам у мас-медіа;
- розвиток інформаційної культури здобувачів освіти різних рівнів;
- підвищення рівня медіакультури громадян загалом.

У науковій літературі, нормативно-правових документах поняття «медіакультура» використовується у двох аспектах. У широкому розумінні, суспільному вимірі, це культура сприймання, виробництва соціумом інформаційно-комунікаційних засобів, що функціонують у суспільстві, знакових систем, технологій комунікації, пошуку, збирання, виробництва і передавання інформації [2]. О. Баришполец наводить декілька тлумачень цієї категорії, а саме: сукупність матеріальних і духовних цінностей у медіапросторі; особливий тип інформаційної епохи; культура сприймання, аналізу інформації, соціальних явищ суспільством; рівень чинного законодавства у сфері мас-медіа [1, с. 42].

В особистісному вимірі медіакультуру розуміють як «здатність людини ефективно взаємодіяти з мас-медіа, адекватно поводитися в інформаційному середовищі, здійснювати ціннісно-вольову рефлексивну регуляцію інформаційної поведінки» [2]. У контексті означеного особистість здатна розпізнавати, сприймати, розуміти, аналізувати, оцінювати медіаінформацію, адекватно реагувати на неї, розвиватися, займатися медіаторчістю тощо. Водночас, на думку науковців, поняття «медіакультура особистості» охоплює такі складові як медіаобізнаність, медіаграмотність, медіаосвіченість [1, с. 42].

У контексті педагогічної діяльності саме педагог повинен мати високий рівень медіакультури і володіти здатністю ефективно взаємодіяти з сучасними медіа, а також формувати відповідні компетенції в здобувачів освіти, їхніх батьків та інших учасників освітнього процесу. Таким чином реалізовується положення «Концепції розвитку педагогічної освіти» про те, що «на шляху розвитку інформаційного суспільства якісна освіта стає одним з головних чинників успіху, а педагог є одночасно і об'єктом і провідником позитивних змін» [9]. Важливою умовою для якісної професійної підготовки педагогів є використання в сучасних закладах вищої освіти новітніх технологій, мультимедійних засобів, якісного медіаконтенту тощо. Означене, на думку науковців, сприяє функціонуванню інноваційного освітнього середовища у ЗВО і дозволяє формувати медіакультуру здобувачів освіти використовуючи досягнення в галузі сучасних інформаційних технологій.

Вагоме значення для ефективної медіаосвітньої підготовки майбутніх вихователів ЗДО має впровадження відповідних освітніх компонентів. Так, у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника у змісті освітньої програми спеціальності 012 Дошкільна освіта (ОР «магістр») з-поміж вибіркових освітніх компонентів циклу професійної підготовки виокремлено навчальну дисципліну «Основи медіакультури». Актуальність упровадження освітнього компонента зумовлена потребою розвитку критичного та аналітичного мислення особистості задля успішної орієнтації в сучасному інформаційному просторі, формування здатності майбутніх вихователів ЗДО розуміти особливості впливу медіа на всіх учасників освітнього процесу, позитивні та негативні аспекти такого впливу, оволодіти способами розпізнавання дезінформації, маніпуляцій, фейків, специфіку використання потенціалу медіа для розвитку закладів дошкільної освіти.

Окрім зазначеного, у змісті навчальної дисципліни передбачено формування здатності майбутніх вихователів ЗДО до розвитку медіаграмотності дітей дошкільного віку, оскільки саме цей період є першим етапом інтеграції особистості в інформаційний простір. Означену проблему комплексно досліджує І. Кузьма. У монографії авторка пропонує визначення сутності поняття «медіаосвіта в ЗДО» і зазначає, що «це частина освітнього процесу з трикомпонентною структурою (навчання «про медіа», «через медіа», «для медіа»), яке реалізовується завдяки партнерству вихователів ЗДО, батьків, дітей, забезпечує розвиток критичного мислення, свідоме і відповідальне сприймання інформації всіма учасниками освітнього процесу» [4, с. 12]. Погоджуємося з дослідницею щодо гармонійного залучення до процесу медіаосвіти батьків та дітей дошкільного віку шляхом партнерської взаємодії. Відповідно до положень Концепції впровадження медіаосвіти, дошкільний компонент має максимально інтегруватися в освітній процес і спрямовуватися на «збалансований естетичний та інтелектуальний розвиток особистості дитини» [2].

Наведені підходи засвідчують потребу інтегрувати у зміст професійної підготовки майбутніх вихователів ЗДО форми, методи, прийоми, спрямовані на розвиток у дошкільників інфомедійної грамотності відповідно до їхніх вікових та індивідуальних особливостей. І. Кузьма наголошує, що «для формування мотивації до медіаосвіти необхідно врахувати особливості дошкільного та молодшого шкільного віку і забезпечити, щоб форми й методи освітнього процесу були цікавими, корисними та привабливими (емоційно забарвленими, видовищними, радісними)» [5, с. 34]. Отже, важливо формувати медіакомпетентність у майбутніх педагогів, а також здатність упроваджувати медіаосвіту для виконання професійних завдань у різних формах освітньо-виховної діяльності в ЗДО.

У контексті вивчення дисциплін, спрямованих на формування медіакультури майбутніх педагогів (як-от: «Основи медіакультури», «Медіаосвіта педагога» тощо), доцільно передбачати теми для ознайомлення студентів з принципами, змістом і методами формування медіаграмотності дітей. Необхідно ознайомити студентів з парціальними освітніми програмами для дітей старшого дошкільного віку та навчально-методичними посібниками для вихователів ЗДО щодо розвитку медіаграмотності дошкільників. Українськими авторами впродовж останніх років розроблено низку методичних порадників, а саме: навчально-методичний посібник «Батьки, діти та медіа: путівник із батьківського посередництва» (О. Волошенюк, О. Мокрогуз; за ред. В. Іванова, О. Волошенюк, 2017 р.), парціальна програма «Медіадошкільник: парціальна програма з медіаосвітньої діяльності для дітей старшого дошкільного віку (6-й рік життя)» (Г. Дегтярєва, О. Тарасова, А. Фоменко; за заг. ред. О. Волошенюк, Г. Дегтярєвої, В. Іванова, 2019 р.), «Soft skills для розвитку дитини: емоційний інтелект, комунікація та медіаграмотність. Медіаальбом для наймолодших» (Ю. Зоря, Н. Степанова / За редакцією О. Волошенюк. Ілюст. А. Павленко, 2021 р.) та інші.

У посібнику «Медіаграмотність і критичне мислення в закладі дошкільної освіти» (за ред. О. Волошенюк) докладно охарактеризовано методiku викладання медіаосвіти для дітей дошкільного віку, представлено практикум для занять дітьми 5–6 років, а також наведено методичні розробки тренінгів для вихователів ЗДО. Зміст посібника охоплює актуальні питання організації медіаосвіти і передбачає формування в дошкільників медійних та інформаційних навичок. З-поміж таких навичок авторами виокремлено: використання інформації; відносини в медійному середовищі; мова медіа; творче використання медіазасобів; етика в інформаційному середовищі; безпека в інформаційній сфері; право в інформаційному та медійному середовищі; економічні аспекти медіа [7, с. 5–8].

Перелічені уміння і навички необхідно формувати через різні види діяльності, з використанням медіатекстів, медіазасобів, опертям на креативний компонент медіаосвіти, тобто формувати в дошкільників уміння не лише розпізнавати, розуміти, критично осмислювати й оцінювати медіаінформацію, а й самостійно створювати власні творчі роботи. Погоджуємося з авторами посібника щодо максимального зосередження на практичному складнику медіаосвіти з урахуванням доступності та зацікавленості дітей тими чи іншими медіазасобами. Відповідно зростають вимоги і до готовності майбутніх вихователів ЗДО до такої діяльності.

Вагомим аспектом медіаосвіти майбутніх педагогів є формування у них здатності до самоосвіти, оскільки світ змінюється, обсяг інформації збільшується, удосконалюються технології тощо. Погоджуємося з М. Машовець з приводу того, що в студентів уже на етапі навчання в закладах вищої освіти слід формувати здатність «компетентно відповідати на виклики часу, постійно займатися самоосвітою, працювати над удосконаленням власного педагогічного стилю, тим самим підвищуючи свій професійний рейтинг з метою легкої адаптації в професійне середовище» [6, с. 343].

Автори Стандартів вищої освіти ОР «бакалавр» та «магістр» за спеціальністю 012 Дошкільна освіта з-поміж спеціальних компетентностей також виокремлюють здатність до самоосвіти та саморозвитку, безперервності в освіті, здатності до навчання впродовж життя. Практичний досвід переконує в тому, що збагачувати свою медіакомпетентність необхідно постійно, опановувати новими методами і технологіями, способами аналізу й критичного осмислення інформації, виявлення і протидія новітнім методам маніпуляцій у медіа. Це зумовлено не лише потребами щодо професійного розвитку, а й особистісного самовдосконалення, формування громадянської позиції тощо.

В означеному контексті підвищується значення неформальної та інформальної освіти, які можуть реалізовуватися як на етапі професійної підготовки, так і в безпосередньо в професійній діяльності в закладах освіти. Під час навчання в закладах вищої освіти результати неформальної та інформальної освіти враховуються відповідно до Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», нормативно-правових документів МОН України та положень закладів вищої освіти, які визначають порядок організації такої роботи. З огляду на актуальність порушеної проблеми розробляється і впроваджується дедалі більше освітніх програм, онлайн-курсів, вебінарів, які спрямовані на підвищення медіакультури особистості в громадянському суспільстві. Уважаємо доцільним стимулювання здобувачів освіти до участі в таких програмах, проходження онлайн-курсів з медіаосвіти тощо.

Згідно з положеннями нормативних документів зарахування результати неформального та інформального навчання можуть визнаватися на рівні окремих видів навчальної роботи за відповідними освітніми компонентами. Наприклад, вивчення навчальної дисципліни «Основи медіакультури» передбачає проведення самостійної роботи студентів, яку доцільно організовувати шляхом проходження онлайн-курсів на освітніх платформах «Coursera», «Prometheus», «EdEra» та інших. Для підвищення рівня компетентності майбутніх магістрів у сфері медіакультури, розвитку навичок

аналітичного і критичного мислення, поглиблення знань і уявлень про медіазасоби і медіатехнології пропонуються курси на платформах «Prometheus» та «EdEra», а саме «Медіаграмотність: практичні навички», «Інформаційна гігієна. Як розпізнати брехню в соцмережах, в інтернеті та на телебаченні», «Медіаграмотність для освітян», «Години медіаграмотності», «Very Verified: онлайн-курс з медіаграмотності», «Фактчек: Довіряй-перевіряй» та інші. Наприклад, онлайн-курс «Години медіаграмотності» спрямований на ознайомлення слухачів з особливостями інформаційних повідомлень, усвідомлення потреби перевіряти їх, розпізнавати фейки, дезінформацію та маніпуляції в медіа, збагачення знань про різновиди медіа та їх класифікацію, а також особливості прихованої реклами та її вплив на споживача. Таким чином студенти удосконалюють професійні та ключові компетентності, розвивають критичне та аналітичне мислення, усвідомлюють необхідність перевірки інформації та оволодівають способами такої перевірки, збагачують уміння і навички науково-дослідницької діяльності тощо.

Огляд змісту перелічених курсів засвідчує їх актуальність та практичну значущість для професійної підготовки майбутніх вихователів ЗДО і водночас формує у здобувачів освіти досвід і бажання опанувати нові компетенції у форматі онлайн-навчання і в майбутньому. Актуальність використання такого виду роботи підтверджено також задекларованими можливостями підвищення кваліфікації педагогів і врахування результатів проходження сертифікованих онлайн-курсів під час атестації педагогічних працівників.

Спираючись на положення Концепції впровадження медіаосвіти в Україні та інших нормативних документів, результати наукових досліджень провідних учених, потреби теорії і практики сучасної вищої освіти, нами було виокремлено організаційно-педагогічні умови впровадження медіаосвіти в процес професійної підготовки майбутніх вихователів ЗДО (рис. 1).

Реалізація виокремлених організаційно-педагогічних умов передбачає:

- упровадження в освітній процес відповідних навчальних дисциплін, зорієнтованих на збагачення медіакультури майбутніх фахівців закладів дошкільної освіти, а також на формування їх готовності до використання отриманих компетентностей у майбутній професійній діяльності безпосередньо в освітньому процесі ЗДО;
- урахування результатів неформальної/інформальної освіти у контексті медіаосвіти (проходження спеціальних курсів, участь у тематичних вебінарах, залучення до проєктів з питань медіаосвіти здобувачів різних рівнів);
- інтегрування елементів медіаосвіти у зміст освітніх компонентів циклів загальної та професійної підготовки, фахових дисциплін;
- формування здатності до самоосвіти та саморозвитку, підвищення рівня медіакультури у зв'язку з безперервним процесом появи нових медіазасобів, технологій, способів маніпуляції та дезінформації.

Рис. 1. Організаційно-педагогічні умови формування медіакультури майбутніх вихователів ЗДО (повитравляти у схемі)

Висновки. Отже, щоб ефективно реалізовувати медіаосвітню діяльність майбутні педагоги мають володіти високим рівнем особистої медіакультури, бути готовими до саморозвитку й самоосвіти, розуміти основні принципи та підходи до організації медіаосвіти в ЗДО, засвоїти різноманітні форми, методи і прийоми формування в дітей медіаграмотності, а також розуміти сучасні й актуальні інтереси дошкільників, основні напрями взаємодії дошкільників із медіапростором, вікові та особистісні уподобання вихованців тощо. Представлені в статті організаційно-педагогічні умови забезпечують цілісність і системність процесу формування медіакультури майбутніх педагогів, сприяють інтеграції медіаосвітнього компонента в процес їх професійної підготовки.

Перспективи подальших досліджень порушеної проблеми вбачаємо у виявленні й конкретизації шляхів формування медіакультури майбутніх вихователів ЗДО в руслі сучасних методологічних підходів до професійної педагогічної підготовки.

Список використаних джерел:

1. Баришполець О. Т. Український словник медіакультури. Київ: Міленіум, 2014. 196 с.
2. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція) / за ред. Л. А. Найдьоновой, М. М. Слюсаревського. Київ: Інститут соціальної та політичної психології НАПН України, 2016. 16 с.
3. Кравчишина О. О. Формування готовності майбутніх вихователів до використання засобів медіаосвіти у навчально-виховному процесі дошкільних навчальних закладів: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Старобільськ, 2018. 23 с.
4. Кузьма І. І. Формування медіаграмотності дітей старшого дошкільного віку: теорія і технологія: монографія / за наук. ред. проф. Чайки В. М. Тернопіль: Осадца Ю. В., 2019. 188 с.
5. Кузьма І. Формування мотивації до медіаосвіти в дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку. *Педагогічний альманах: збірник наукових праць* / редкол. В. В. Кузьменко (голова) та ін. Херсон: КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти», 2020. Випуск 46. С. 32–38.
6. Машовець М. Підготовка сучасного педагога дітей дошкільного віку в умовах мінливого соціуму. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2015. № 4 (48). С. 339–347.
7. Медіаграмотність і критичне мислення в закладі дошкільної освіти: навчально-методичний посібник / за ред. О. В. Волошенюк, В. Ф. Іванова, Г. А. Детярьова. Київ: АУП, ЦВП, 2020. 79 с.
8. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / ред.-упор. В. Ф. Іванов, О. В. Волошенюк; за науковою редакцією В. В. Різуна. Київ: Центр вільної преси, 2012. 352 с.
9. Про затвердження концепції розвитку педагогічної освіти. Наказ МОН України № 776 від 16.07.2018. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-konceptsiyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti>

References:

1. Baryshpolets, O. T. (2014). *Ukrainskyi slovnyk mediakultury* [Ukrainian Dictionary of Media Culture]. Kyiv: Milenium [in Ukrainian].
2. Naidonova, L. A., & Sliusarevskyi, M. M. (2016). *Kontseptsiia vprovadzhennia mediaosvity v Ukraini* [The concept of media education in Ukraine]. Kyiv: Instytut sotsialnoi ta politychnoi psykholohii NAPN Ukrainy [in Ukrainian].
3. Kravchyshyna, O. O. (2018). *Formuvannia hotovnosti maibutnikh vykhovateliv do vykorystannia zasobiv mediaosvity u navchalno-vykhovnomu protsesi doshkilnykh navchalnykh zakladiv* [Formation of readiness of future educators to use the means of media education in the educational process of preschool educational institutions]. (Candidate's thesis). Luhansk Taras Shevchenko National University. Starobilsk [in Ukrainian].
4. Kuzma, I. I. (2019). *Formuvannia mediahramotnosti ditei starshoho doshkilnoho viku: teoriia i tekhnolohiia* [Formation of media literacy of older preschool children: theory and technology]. Ternopil: Osadtsa Yu. V. [in Ukrainian].
5. Kuzma, I. I. (2020). *Formuvannia motyvatsii do mediaosvity v ditei starshoho doshkilnoho ta molodshoho shkilnoho viku* [Formation of motivation for media education in children of senior preschool and primary school age]. *Pedahohichnyi almanakh*, 46, 32–38 [in Ukrainian].

6. Mashovets, M. (2015). Pidhotovka suchasnoho pedahoha ditei doshkilnoho viku v umovakh minlyvoho sotsiumu [Training of a modern teacher of preschool children in a changing society]. *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*, 4 (48), 339-347 [in Ukrainian].
7. Volosheniuk, O. V., Ivanova, V. F., & Detiarova, H. A. (2020). *Mediahramotnist i krytychne myslennia v zakladi doshkilnoi osvity* [Media literacy and critical thinking in preschool education]. Kyiv: AUP, TsVP [in Ukrainian].
8. Ivanov, V. F., Volosheniuk, O. V., & Rizun, V. V. (2012). *Mediaosvita ta mediahramotnist* [Media education and media literacy]. Kyiv: Tsentri vilnoi presy [in Ukrainian].
9. Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine On approval of the concept of development of pedagogical education, No. 776 dated July 16, 2018. Retrieved from <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti> [in Ukrainian].

Matishak M. V.,
orcid.org/0000-0001-9235-9835

ORGANIZATIONAL AND PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR THE DEVELOPMENT OF MEDIA CULTURE OF FUTURE TEACHERS

The article considers the peculiarities of the formation of media culture of future teachers in the process of their professional training. The essence of the key categories of the problem «media education», «media culture» is determined and their content in the legal documents and scientific literature is revealed. Media education is characterized as part of the educational process aimed at forming media culture in society, preparing individuals for safe and effective interaction with the modern media system, including both traditional and modern media, taking into account the development of information and communication technologies. The meaning of the concept of «media culture» is considered in two dimensions: social and personal.

It is established that the teacher must have a high level of media culture and have the ability to interact effectively with modern media, as well as to form appropriate competencies in students, their parents and other participants in the educational process. The purpose, tasks and content of the selective educational component «Fundamentals of Media Culture» in the process of professional training of future teachers are substantiated.

The organizational and pedagogical conditions for the formation of media culture of future educators are highlighted: the introduction of educational components to improve the level of media culture of future teachers; taking into account the results of non-formal / informal education in the context of media education; integration of elements of media education in the content of educational components, professional disciplines; stimulating self-education and self-development throughout life. It is proved that the listed conditions ensure the integrity and systematization of the process of formation of media culture of future teachers, promote the integration of the media educational component in the process of their professional training.

Key words: media education, media culture, media literacy, professional pedagogical training, future teachers, organizational and pedagogical conditions, preschool children.

*Дата надходження статті: 17.12.2021 р.
Рецензент: доктор педагогічних наук, професор Білавіч Г. В.*